Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.12. Hoc lucis symbolo argumentum illis proposuit suæ diuinitatis apertius, quam menander Gentilibus diuinitatis solis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-53104

Visual Library

enim mille tibi ſubſint rationes, quibus tantam
more ſer- gratiam tantumque donum magni facias & eius
uiendũ, gratiã non modica repleaeris lætitia: ſit tamen
ne nos, vt cum timore & tremore.

Iudæos Videtur audire te D. Paul. interrogantem:
deſerat. quid eſt quod timeam? cur contremiſcam? qui-
☞ 35. nimo omnis mihi videtur abſcedere debere ti
Rom. 11. mor, omnis mali ſuſpicio. Dicam tibi: *Tu fide*
20. *ſtas, noli altum ſapere ſed time Si enim Deus
naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec ti
bi parcat Vide ergo bonitatem & ſeueritatem
Dei: in eos qui dem, qui ceciderunt ſeueritatem,
in te autem bonitatem &c.* Siquidem illos ita
illuminatos, & quibus ſuã communicarat lucem,
ob peruerſam illorum malitiã, deſeruit palpabi
libus intricatos tenebris. Si illos, qui velut filij
naturales habebantur, & ipſos videmus cæcuti-
entes velut in tenebroſa noctis caligine, time
ne tantumdem tibi faciat, ſi illis ingratitudine,
contumacia, terrenorum affectu, Dei contemp-
tu & legis ſuæ obliuione ſimilis fueris. Aduer-
te, quòd quamuis receperint illi ſolis cæleſtis lu
men: nihil ominus innocte permanſerunt: ete-
nim illorum oculi lippitudine obnubilabantur,
& humor ille cupiditatis atque amoris proprij
ſupercecidit: *Supercidit ignis & non viderunt*
Pſ. 56. 2. *ſolem*, Caue tibi, ne eodem tu puniare ſuppli-
cio &c,

Ecce hic cum D. Hieronymo quid populo di-
cat nationum: *Oſculamini filium* q, d. ſi ſolem
adoraueris mundum hunc corporalem illumi
nantem, ecce verus hic ſol, qui totum illuſtrat
mundum, & lucem diſpergit ſpiritualem. Di
3. 2. q. 84. cit enim: *Ego ſum lux mundi.* Ex his diſcrimen
ar. 3. ad. intelligis (vt ait D. Thom.) Chriſtianorum &
3. Iudæorum. Iudæis præcepit Dominus, ne ado-
rarent neue preces funderent conuerſi ad orien-
tem, vt diximus. Nos autem Chriſtiani pruden-
tiùs agimus, orantes conuerſi ad orientem & ad
illam partem noſtra eriguntur altaria, vt emi-
nentiſſimum noſtrum offerramus ſacrificiũ, cum
Iudæorum templum reſpiciat occidentem. Erant
ipſi carnales idolatriæ dediti & ſupra modum
inclinati, vt ſolem hunc materialem pro Deo ve-
nerarentur: abſtulit hanc illis occaſionem, dedit-
que mandatum vt oraturi, & ſacrificia litaturi,
illi terga verterentur: Nos autem quos lux illa
vera illuminat, & nouimus Deum noſtrum ſo-
lem eſſe, non hunc materialem, ſed diuinum,
qui oculos animæ illuminet, & in cœlo beato-
rum oculos ſuæ gloriæ lumine, quo clare lu-
cem illam conſpiciant inuiſibilem, in Eccle-
ſia noſtrorum oculos intellectuum per fidei
lucem: Nos autem, inquam, adoremus
verſa facie ad orientem recognoſcentes vt
Deum noſtrum verum ſolem, qui de ſe te- Zacha. 6.
ſtatur: *Ego ſum lux mundi.* Et *Oriens
nomen eius* de quo lux omnis emanat, quæ
vera eſt, qua viam carpamus omni alia ſe-
curiorem.

§. 12. *Hoc lucis ſymbolo argumentum illis propoſuit ſua diuinitatis apertius, quam Menander Gentilibus diuinitatis ſolis.*

QVid plura? voluit Dominus euidenter Pha- 36. ☞
riſæorum Scribarumque hoſtium ſuorum
confundere malitiam. Conati prius fuerant
Chriſti gloriã obfuſcare eumque toto ſpe-
ctante populo in templo laqueis irretire, quos
illi in cauſa adulteræ præparauerant, vt ſabbato
præterito diximus Illos attamen Dominus con-
fundit & pudore nimio per percelluit, ſingulo-
rum peccata in terra deſcribens: ita vt tremen-
da nimis confuſione perculſi, de eius ſeſe ſub-
ſtraxerint præſentia quaſi lucem fugientes, quæ
ipſorum detegebat iniquitates. Breui poſt ad
eundem redierunt: ſemper etenim peruerſi illi
velut muſcæ obambulabant, quæ circumcirca
lucem volitant, vt illam extinguant, nam ab
illa fugientes eo quod ab ipſa exurantur, ilicò
reuertuntur, illam denuo impetentes. Acceden-
tibus ait Chriſtus: *Dixit eis iterum Ieſus: Ego
ſum lux mundi.* q. d interprete Ruperto, arma-
ti veniſtis laqueis & fraudibus, Iudicem me
ſtatuentes in cauſa adulteræ vt ſub titulo ſer- I.
uandi iuſtitiam habeatis quo meam apud po- Iudæorũ
pulum vilipendatis auctoritatem. An ergo co- peruerſi-
gitatis, quod ſerpentina illa veſtra aſtutia meam tas hanc
eſſet lucem, meamque obcæcatura ſapientiam? non po-
hoc ſcitote: *Ego ſum lux mundi.* Omnem, tuit lucẽ
quem poteſtis, mouete lapidem quo clariſſi- obfuſca-
mam hanc ſolis facem extinguatis, omnes quos re.
mundus habet, inflate folles, excitate puluc-
rem, fumoſque prouocate, an putatis quod ſoli
lucem ſuam eſtis extincturi; cognoſcite me,
mortalium miſerrimi, & videte: quid-
quid enim conamini, vt meam obſcure-
ris gloriam in maiorem hoc veſtram cedet con-
fuſionem, eruntque omnes hi veſtri conatus
minoris contra me efficaciæ, quam flatus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

RVPERT. In c.8. Ioan.

omnes, quibus ſolis iſta lux poſſet præfocari. Audiamus Rupertum: *Vide quam breuiter quam magnificè Expreſſit Dominus, nihil inuidiam impiorum hominum poſſe nocere gloriæ Dei: ac ſi diceret. Numquid n n deridendi eſſetis, ſi ſolem iſtum exſufflando extinguere, vel aërem pugnis verberando de magno cœli candelabro deijcere & ſub modio condere conemini? nempe huic ſimile eſt hic, quod meum nomen delere vos famam meam extinguere contenditis: Ego enim ſum lux mundi.* Hoc ſecutus argumentū, opinor, quòd Dominus euidentē illis diuinitatis ſuæ voluerit proponere co ſi nationē.

Li. 4. de ciui. c.11.

II. Cur ſolē Deum eſſe dicat Menander.

Expendit D. Auguſt. & declarat eius Scholiaſt. quod ſol, vt Deus fuerit adoratus, quia totum illuſtrat mundum, nihilque ſit, quod coram eo non fiat manifeſtum; quo circa dicit eum appellatum fuiſſe Apollinem: qui Deus erat ſapientiæ & diuinationum, ad quem, vt occulta cognoſcerent, recurrebant, dicebaturque ab illis: *Oculus mundi*, quo nomine vt frequentiori, eundem vocat D. Ambroſius & refert D. Clemen. Alexandr. & paulo ante retulimus: eatque hæc cauſa cur Menander Poëta illum cæteris diis prætulerit primicerium: hæc ea ratio fuit teſtatur D. Cyril. Alexand. ob quam Græci ſapientiores dicebant ei veram negari non poſſe diuinitatem, qui diuinis præfulgebat proprietatibus. Vna & ſingularis Dei hæc eſt omnia noſſe, omnia videre, & illam ſoli negare non poſſumus: quidquid enim in terra eſt, videt, & per illam diſcutit, illam intuens, illamque totam ſua luce colluſtrans Quinimo vt video hanc illi Spiritus Sanctus attribuit proprietatem dum ait: *Luſtrans vniuerſa per circuitum pergit Spiritus* Quid eſt *Luſtrare*? eſt intueri, illuminare, cunctaque conſpicere, talis per totum orbem vagatur ſol omnia pertranſiens, velut eius Dominus, ſuoſque oculos per circuitum ad omnia deflectens

Lib. 4. hexa. c. 1. 2 Ora. exhor. ad gent. de idolor. vani. pag. 69. Lib 6. de ador. p. 134. & 145.

III. Eius proprietates Deo melius conueniunt.

☞ 37. Tract. 36. in Ioan.

Ratio eſt hæc (reſpondet D. Auguſt.) valde debilis, idemque argumentum Plato præpoſuerat luce ductus naturali contra Menandrum, vt præmiſſum eſt: quia ſol hic licet temporale illuminet, non tamen Spirituale, ſi præſentia eius tenebræ diſſipentur corporis exteriores: interiores tamen animæ non illuminantur: non enim ſecretos eius cordiſque receſſus valet illuminare: ad hoc tantum lux illa cœleſtis veri Dei poteſt penetrare, hæc ſola poteſt abdita quęque illuminare. Hoc eſt, ita hoc eſt, Deo proprium, lucis ſuæ ſplendore ſecreta detegere humanis pectoribus abſcondita, & ita ponderat D. Cyril. Alexand. quòd velut epithetum illi proprium hoc ponat: *Prauum eſt cor hominis & inſcrutabile, & quis cognoſcet illud? Ego Dominus ſcrutans renes & corda.* Dauid autem ſic ait: *Scrutans corda & renes Dominus* Hic adiungitur Paulus: *Diſcretor cogitationum & intentionum cordis, & non eſt vlla creatura inuiſibilis in conſpectu eius.* Ipſe ſolus eſt, qui tenebras illuminat interiores: idcirco enim ipſe Deū ſic Dauid deprecabatur *Deus meus illumina tenebras meas*: hoc eſt itaque Deo propriū, & hoc, inquit, ego coram vobis effeci: omnes etenim veſtras detexi machinas, quam cum adultera compoſueratis, & intima cordis veſtri in medium protuli. Quandoquidem videatis mihi nedum ſecretiſſima peccata veſtra eſſe patentia, ſed quod inſuper ſicut ſol illa ipſa protulerim veſtriſque oculis manifeſtauerim vt illa ipſa digito meo in terra deſcripta cognoueritis; Hæc itaque ratio eſt (teſte D. Cyril. Alexand.) quæ nullam patitur replicam, qua Deus olim teſtatam voluit euidenter populo ſuo diuinitatem ſuam, dum ait: *Putaſne, Deus è vicino ego ſum dicit Dominus: Et non Deus de longe? Si occultabitur vir in abſconditis & ego non videbo eum dicit Dominus*

Lib. 9. de ador. citato Hie. 17. 9. Pſal. Heb. 4. 12. Pſ. 17. 29. Hier. 23. 23.

IV. Chriſtus candelabrum eſt ſeptem oculorū ſeulucernarum. Lib. 9 de adorat. citat. Zach. 4. 2. Cant. 5. 11. 1. Co. 2.3.

Voluit illis Dominus compleram oſtendere Zachariæ Prophetiam, quam idem D. Cyril exponit quòd ſcilicet eſſet candelabrum à Deo huic Prophetæ demonſtratum, totum aureum, quod ipſe miſſurus eſſet mundum illuminaturum, quo veram eius declarat diuinitatem: illam etenim ſponſa piſſima ſub nomine auri ſignificat dum ait: *Caput eius aurum optimum.* Quod ſi à Diuo Paulo quæſieris, qualis ſit eius caput, reſpondet tibi: *Caput Chriſti Deus.* Præfulgebat illud candelabrum ſeptem lucernis, & percunctanti Prophetæ quid ſignificarent, reſpondet Angelus *Hi ſunt ſeptem oculi Domini aſpicientes vniuerſam terram*, & ſecretiſſimas cordium venas penetrantes. Oculi Domini exteriora omnia, & interiora animæ perſcrutantes. Septem poſuit, quo numero Spiritus Sanctus totalem ſolet indicare plenitudinem q.d. quòd habeat omnes oculos Dei, tantumque videat quantum Deus. Eodem modo dicere licetet aliam compleuiſſe viſionem, in quā Deus Chriſti perſonam eidem Vati ſub ſymbolo lapidis cum ſeptem oculis demonſtrauit; quo ſignificatur quòd omnem in ſe diuinitatis compre-

prehen-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

prehenderet plenitudinem: hanc quippe oculi denotant in quantum proprium eſt oculis Dei viſu ſuo abſcondita quæque & latentia penetrare. Me igitur Phariſæi cognoſcite, ſitque vobis manifeſtum, quòd Deus ſim, quandoquidem vobis ad oculum oſtendi me hoc habere, quod proprium eſt Deoque ſingulare: omnia namque video, omnia illumino, omnia detego, omnia manifeſto.

V. Sol non tantum omnia videt ſed etiam purificat, ſic & Chriſtus

Progreditur vlterius in hac materia D. Cyril. expendens quòd Gentiles Deum vt ſolem venerarentur, nedum quod omnia videret ſed quòd viſu ſuo & oculorum radijs cuncta purificaret, in quo ſe mundum eſſe ac limpidum oſtendit, nullâ maculâ ſordidum: qui enim ſordidus eſt & immundus mundare non poteſt, & purificare. Valde familiare eſt ſoli ſtagnorum, ſterquiliniorum, aquarumque ſordes expurgare, nec non aërem purificare, qua de cauſa ab eis dicebatur Phæbus id eſt mundus & impollutus: *Gentilium egregij ſcriptores Apollinem fingunt Deum, quem etiam Phœbum appellant,* (D.Cyr.) *id eſt purum & impollutum, eundemque eſſe quem ſolem dicunt.* Quinimo hinc orta Phœbus (inquit) græca exprimendi purificare illo verbo: *Phœbare & phœbari. Phœbare igitur dicebant ac Phœbari rurſus ex græca loquendi conſuetudine, quod purgare eſt atque purgari, vt ipſi putant, & vt ipſorum legibus eſt conſtitutum.*

38. VI. Quid ſit luſtrare. Deu.14.1.

Hinc (ipſo teſte) intelligitur, quòd Deus populo ſuo in lege ſua ſanciuerat, ne mortuorum corpora ſoli exponerent. Hoc eſt quod ait: *Non luſtrabitis, neque imponetis caluitium &c.* Sic ipſe legit, quod in noſtra vulgata ſcribitur: *Non vos incidetis. Luſtrari* ſignificat ad ſolis lumen ſe purificare: nam pariter præcepit ne gentilium Chananæorum ritus imitarentur, qui ignem vt Deum colebant, dicebant enim quod omnia purificaret: (Deut.18.10.) *Caue ne imitari velis abominationes illarum gentium nec inueniatur in te, qui luſtret filium aut filiam ducens per ignem.* Gentiles, qui ſolem, vt Deum habebant, credentes quod luce ſua omnia purificaret, ad eius radios mortuos ſuos exponebant, vt eorum virtute mundarentur & purificentur.

Hoc illis vt bene dictum concederem (inquit ille) ſi ſol non ſolum corpora, ſed animas: nedum, corporale, ſed ſpirituale purificaret: ſi non ſolum humores, putredines & vermes in corporibus expurgaret, ſed ſcelera & immundas animarum abominationes emundaret. Cæterum cum eius lux ad animam vſque non penetret nec detegat aut illuminet cordium abſcondita, nec ſimiliter eorum valet immunditias ſordeſq; purificaret: hoc etenim illi tantummodo ſoli præſeruatur, qui luce ſua corpora & animas penetrat atque illuminat? nempe Deo: qui ſolus peccatorum maculas purgare poteſt, animaſque mundare. *Apage ab hac temeritate* (inquit D. Cyrill.) (D.Cyr.) *Accedite ad eum qui ſolus eſt natura Deus & eum illico dicentem audies: Ego ſum qui deleo peccata tua. Hæc vera purgatio, hic ſpiritualis ſplendor.*

VII. Duo ſunt Deo propria cordis intima penetrare, & animas purificare.

Ex prædictis format Dominus efficax ſuæ diuinitatis argumentum, propter duo, quæ patrauerat in plena Iudæorum ſynagoga, quæ negare illis erat impoſſibile: duo propria Deo ſunt, vt ſoli diuino, & supereminenti, ad quæ ſol hic non poteſt accedere, qui vt Deus colebatur. Primum: intima cordis perrimari, illaque manifeſta reddere & velut luci ſolis ſpectanda opponere. Secundum: animarum ſordes expurgare, hæc vobis ſpectantibus effeci. Primum in vobis ipſis: vidiſtis enim veſtras me machinas doloſque detexiſſe, & occultiſſimos cordis veſtri renes ac receſſus manifeſtaſſe; quandoquidem illa vobis protuli ſic vt veſtros hæc oculis conſpiceretis; vnde veſtra crimina vobis in terra ſcripta propoſui. Secundum: in paupercula illa fœmina adultera, quam mihi adduxiſtis: etenim coram me adſtans purgata fuit eius anima & à criminibus abſoluta; vt in huius ſignum illam dimitterē liberam, hoc feci, quod vidiſtis: vt nullus iuſtitiæ miniſter, nec vos ipſi, qui tanto furore contra illam armati adueneratis vllum ei vlterius verbum dixeritis: quo declarare volui, quam à peccatis ſuis cuiuſque foret abſoluta. Cognoſcite me, cæci, videte, quòd: *Ego ſum lux mundi.* Perpendite nullam vobis ſupereſſe excuſationem, ſed luce clarius conſtare, veſtrâ vobis oculos obſcurari malitiâ quo minus me cognoſcatis.

VIII. Hæc duo Chriſtus effecit.

§. 15. Qui ſequitur me. *Aduenit Chriſtus nos in cœlum deducturus, velut columna Iſraelitas in terram promiſſionis.*

☞ 39. *QVi ſequitur me non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ.* Vnum ex altero ſequitur, ſi namque ipſe vera ſit mundi lux, euidens eſt, quòd qui illum ſequitur, à tenebris liberabitur lucemque obtinebit, quâ rectè greſſus ſuos dirigat. Apprimè declarat ſuum Chriſtus officium aduentuſque ſui finem

Luc. 1. 78. & rationem. Ad quid lux accenditur? Vt diſſipentur tenebræ & ſine offendiculo ſecuri proficiſcamur. En tibi qua Dei filius in mundum venerit intentione: *Viſitauit nos oriens ex alto, illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis ſedent, ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis.* His verbis tangit Zacharias beneficium à Deo populo ſuo præſtitum; etenim illum de Ægypto liberans ad terram direxit promiſſionis. Iter erat hiſpidum, aſperum, difficile quod nullus eorum ante hac perambulauerat: terra erat arida, inaquoſa, imperuia,

Io. 5. 41. incognita: *In deſerto per longinquos viæ circuitus.* Qua ratione hanc viam tuto certoque ingrederentur? Illi ducem miniſtrat viſibilem mirabilem & cœleſtem, nominatam ſcilicet illam celebremque columnam: quam ſcriptura

Exo. 13. 21 dicit ignis & nubis: *In columna ignis & nubis.*

I. Quæ fuerit hæc columna ignis & nubis.

Erat etenim Dei ſingulari operante virtute ex igne nubeque compoſita. Coniunxit Deus ignem cum nube: ignis autem illuminabat & calefaciebat noctu, nubes verò illos ab æſtuoſis ſolis radijs per diem obumbrans protegebat: *Columna nubis.* Dat enim lucem quæ per totam deducit viam; eſtque efficax: dat enim progrediendi vires. Totum hoc eſt: *Illuminans & protegens.* Eſt lux, eſt vmbraculum, eſt protectio. Quid de hac Rupertus? *Ad in-*

RVPER. in 54. c. Exod. *greſſum maris vna eademque columna, & nubes tenebroſa, & noctem illuminans erat: Quia ſecundum diuerſa, imo & contraria merita, vna eademque virtus pijs lucebat, impios excæcabat.*

II. Eius Allegoria.

In quo myſterium patefactum eſt. Quia videlicet vnum eundemque Chriſtum (ait Apoſt.) prædicamus: Iudæis quidem ſcandalum, Gentibus autem ſtultitiam: quod valde eſt obſcurum. Ipſis autem vocatis Iudæis atque Græcis, Dei ſapientiam, quod valde eſt luminoſum. Columna

Ex. 14. 20. CAIET. quæ ſtat in prima acie, & ad vltimam tranſit: *Et erat nubes tenebroſa, & illuminans noctem.* Cardinal. Caietanus illud Exodi explanans: *Ecce reſpiciens Dominus ſuper caſtra Ægyptiorũ per columnam ignis & nubis (Sic ait) ex hac littera ſoluitur quæſtio an fuerunt duæ columnæ, altera nubis, altera ignis. hic enim clare narratur quod vna eademque columna fuit columna nubis & ignis: quia vtrumque officium actualiter exercebat.*

Quis vnquam vidit prodigium adeo ſingulare? illa antecedebat tamquam viæ dux quæ illos dirigebat, deducebat, illuminabat, vt ſecurè rectam poſſent viam carpere: prout factum eſt. Eximium ſane beneficium; porro longè precellentius eſt illud, quod populo conceſſit Chriſtiano. Vult, vt ad cœlum tendat: hoc etenim terra verà eſt iuſtis promiſſa, quæ lacte & melle manat deliciarum, gaudiorum, voluptatumque infinitarum. Heu quam aſperum hoc, quam fragoſum, quã ſcabroſum eſt iter, & quàm pauci illud ingrediuntur: *Arcta eſt via quæ ducit ad vitam, &*

Mat. 7. 14 *pauci inueniunt eam.* Quomodo inueniet illam homo miſerabilis, imprudentia, caligine, tenebriſque inuolutus palpabilibus, ſi per terram hanc pede plano profectus in qua ſemitæ, viæque ſunt tritæ, mille tamen exponatur erroribus, quid faciet ſi cælum verſus iter arripiat? Ad hoc columnam elegantis extruit figuræ ignis & nubis.

III. Columna hæc Chriſtũ deſignat.

Ecce quàm graphicè tibi Chriſtus delineetur, in quo conuenerunt diuinitatis ignis, & nubes humanitatis, & ex quibus vna reſultat perſona. *Deus & homo vnus eſt Chriſtus,* eſt columna firma & ſecura: cui tota innititur creatura: *Quæ in cœlis & quæ in terris ſunt,*

Col 1. 20. ait Apoſtolus. Columna diuina, quæ ſuæ nos diuinitatis igne colluſtrat, fouet, calorem miniſtrat viuificum gratiæ & iuſtificationis, obſcuras criminum noſtrorũ expellit tenebras; & nube humanitatis ſuæ nos ab ardentioribus diuinæ iuſtitiæ radijs protegit incolumes, in ſe cuncta, quæ merueramus ſupplicia ſuſcipiens. Ecce qualem ſe nobis obijciat vt columnam; dicendo. *Ego ſum lux mundi.* Quid ſupereſt? hæc columna populi oculis expoſita quid reliquum erat? illã ſequi: Ad hoc enim præparatur. Quid nobis ſupereſt columna hac ab oculos poſita, quæ nobis dicit: *Ego ſum lux mundi,* niſi illam ſequi: *Qui ſequitur me non ambulat in tenebris ſed habebit lumen vitæ.* Duo hic in hoc verbo, *lumen vitæ*, declarat Dominus.

IV. Duo per lumen

Primum: quod lux illa, quam tribuit, lux ſit viuificans, lux vitæ. Iam præmonuerat nos

D. Ioan.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN